

tijd heeft kunnen zijn, een indruk die duidelijk genoeg is om de verbeelding van elk gevoelig mensch te doen ontluiken, de gedachte te doen teruggaan tot dien tijd, en die met gesloten oogen te doen aanschouwen, — wat niet afhangt van de min of meer historische juistheid van een knoop of van een wapen, maar wel van de totaal-impressie die de artiest tot stand doet komen, dan is zulk een teekenaar wat Flaubert noemt een *illustrateur-artiste*, en zeker behoort Bauer tot deze zeer zeldzame geesten geteld te worden.

In zijn *Correspondance* zegt Flaubert zeer duidelijk dat dit „onbestemde” juist zoo in de eerste plaats moet komen wanneer men verdwenen tijden of typen behandelt: „Ah! qu'on me le montre, le coco qui fera le portrait d'Hannibal! il me rendra grand service. Ce n'était guère la peine d'employer tant d'art à laisser tout dans le vague pour qu'un pignouf vienne démolir mon rêve par sa précision inepte.” Dit schreef Flaubert naar aanleiding van armzalige „illustraties” in de *Vie moderne*, en bewijst de verdiensten van het vage in Bauer's werk, wanneer hij „Ali-Baba,” „een Optocht” of de „Légende de Saint Julien” in ets of lithographie vertolkt, paraphraseert.

Dit sluit bij Bauer niet uit een zeer strenge waarheidszin, waar het te pas komt. Zoo heeft hij een teekening van de Sphinx van Gizeh gemaakt, in ware, trillende woestijn-atmosfeer*), die mijlen ver is van de bekende traditioneele, flauwe academische sphinx-afbeeldingen, en die dit éénige moment in al zijn statige grootheid geeft.

Bauer heeft de Sphinx gezien zooals Flaubert hem zag, in 1849, „regardant d'un air terrifiant et immobile,” en zijne teekeningen alléén geven er een juist begrip van, „grandissant, grandissant, sortant de terre..... il a le nez mangé comme par un chancre, les oreilles écartées de la tête comme un nègre; on lui voit encore les yeux très expressifs et terrifiants, tout le corps est dans le sable, devant la poitrine il y un grand trou...”

Om nu nog even Bauer als *illustrateur* te noemen, wil ik stilstaan bij de serie lithografieën, de eerste die Bauer maakte, voor dat heerlijke gedicht in proza van Flaubert, „La Légende de Saint Julien l'hospitalier.”

Toen eenige jaren geleden dit juweel onder de oogen van Bauer kwam, was hij opgetogen door de eenvoudige schoonheid er van, en gevoelig getroffen, begon hij onmiddellijk een reeks teekeningen die een ongemeen teêren en voornamen indruk geven van dit subtiele verhaal.

En zóó koos hij schijnbaar niet-illustratieve zinnen uit, die een ander zeker ter zijde zou hebben gelaten, als: „Julien s'enfuit du château, et ne reparut plus” „il se composa une armée,” „il s'en alla, mendiant sa vie par le monde,” „et partout un tel silence que l'on entendait le frôlement d'une écharpe on l'écho d'un soupir.”

Wonderlijk fijn van gevoel zijn deze teekeningen, meer paraphrases van de proza van Flaubert, dan illustraties in den gewonen zin, elk op zich zelf

*) Een groote lithographie van bijna hetzelfde motief werd onlangs door Van Wisselingh & Co. uitgegeven.